

Statistično poročilo okrajnega urada Sevnica za predhodno študijo zavarovanja proti toči

HEDVIKA ZDOVC

Zgodovinski arhiv v Celju ima ohranjenih precej fondov okrajnih uradov. Pri večini teh fondov je ohranjena le gradbena dokumentacija. Izjema sta dva fonda, in sicer okrajni urad Kozje in okrajni urad Sevnica, pri katerih je ohranjeno tudi spisovno gradivo. Pred oblikovanjem v samostojnem fondu se je gradivo nahajalo v fondu okrajno glavarstvo in sresko načelstvo Brežice.

V fondu okrajnega urada Sevnica 1860-1864 so od spisovnega gradiva ohranjeni politični opravilni zapisniki (delovodniki), dopisi med deželnim namestništvom v Gradeu in okrajnim uradom, nekaj poročil (o reševanju vsakdanjih

sporov med domačini, izvedbi praznovanja obletnice cesarjevega rojstva, izvajanje policijskih patrolj). Med njimi pa se je ohranilo tudi zanimivo *statistično poročilo*.

Generalno zastopništvo zavarovalnice *Riunione Adriatica di Sicurtà iz Trsta* je na deželno namestništvo v Gradeu poslalo tabele, v katerih so bile rubrike z vprašanji, ki so jih rabili za predhodno študijo zavarovanja proti toči.

Deželno namestništvo v Gradeu je z odlokom 11. maja 1863 okrajnim predstojnikom naročilo, naj predložene tabele hitro in natančno izpolnijo ter vrnejo nazaj na namestništvo.¹

Tabela

Vprašanja	Odgovori
1. Topografska lega, hribovje ali ravnina	
	<i>Krajevne občine</i>
	Anže - gričevje
	Armeško - gričevje
	Gorica - gričevje
	Rastes - gričevje
	Rajhenburg - ravnina na levem obrežju Save
	Senovo - gričevje
	Stolovnik - ravnina
	Brezje - hriboviti svet
	Blanca - gričevje
	Sevnica - gričevje
	Zabukovje - hriboviti svet

2. Površina (velikost)	Krajevne občine
	Anže - * 182 oralov 647 sežnjev
	Armeško - 156 oralov
	Gorica - 121 oralov
	Rastes - 183 oralov
	Rajhenburg - 210 oralov
	Senovo - 760 oralov
	Stolovnik - 224 oralov
	Brezje - 421 oralov
	Blanca - 2794 oralov
	Sevnica - 1574 oralov
	Zabukovje - 1817 oralov

* oral - stara poljska mera - 57 arov

¹ ZAC, Okrajni urad Sevnica 1860-1864; Dopis deželnega namestništva okrajnim predstojnikom 1863

3. Katere posevke imajo kmetje?	Krajevne občine
	Pri vseh 11 krajevnih občinah enako: pšenica, ječmen, koruza, fižol, proso, gomoljnice, sadje in vinska trta

4. Kakšen je običajni donos pri posevkih?	Krajevne občine
Koliko v denarju?	
	Anžc - 4523 goldinarjev
	Armeško - 5205 goldinarjev
	Gorica - 3243 goldinarjev
	Rastes - 4050 goldinarjev
	Rajhenburg - 6055 goldinarjev
	Senovo - 17600 goldinarjev
	Stolovnik - 5270 goldinarjev
	Brezje - 9600 goldinarjev
	Blanca - 76437 goldinarjev
	Sevnica - 46165 goldinarjev
	Zabukovje - 46655 goldinarjev
	/:V krajevni donos je všteti katastrski čisti donos in 1/3 dodatka za stroške :/

5. Koliko posestnikov je v krajevni občini?	Krajevne občine
	Anžc - 38 posestnikov
	Armeško - 70 posestnikov
	Gorica - 30 posestnikov
	Rastes - 46 posestnikov
	Rajhenburg - 110 posestnikov
	Senovo - 243 posestnikov
	Stolovnik - 62 posestnikov
	Brezje - 181 posestnikov
	Blanca - 887 posestnikov
	Sevnica - 551 posestnikov
	Zabukovje - 434 posestnikov

6. Imenovanje veleposestnikov	Krajevne občine
	Rajhenburg: Eberhard grof Waldburg, lastnik gosposčine Reichenburg
	Sevnica: Ludwig Edler Rabenburg, lastnik gosposčine Sevnica
	/:v ostalih 9 krajevnih občinah ni veleposestnikov:/

7. Kako pogosto je med leti 1853 do 1862 padala toča?	Leto 1853	Leto 1854	Leto 1855	Leto 1856	Leto 1857	Leto 1858	Leto 1859	Leto 1860	Leto 1861	Leto 1862
Anže	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Armeško	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓
Blanca	✓	-	-	✓	✓	-	✓	-	-	✓
Gorica	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-
Sevnica	-	✓	-	✓	✓	✓	✓	-	-	-
Rastes	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-	-
Rajhenburg	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-
Zabukovje	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-
Senovo	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓
Stolovnik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brezje	-	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-

8. Kolikšna je bila škoda (v zneskih - goldinarjih)?	Leto 1853	Leto 1854	Leto 1855	Leto 1856	Leto 1857	Leto 1858	Leto 1859	Leto 1860	Leto 1861	Leto 1862
Anže	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Armeško	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2770
Blanca	3541	-	-	4395	14208	-	790	-	-	5184
Gorica	-	-	-	-	-	320	-	-	-	-
Sevnica	-	3190	-	2167	2048	4544	682	-	-	-
Rastes	-	-	-	120	-	277	-	-	-	-
Rajhenburg	-	-	-	7104	-	-	-	-	-	-
Zabukovje	-	833	-	-	5504	-	320	-	-	-
Senovo	-	-	-	-	-	235	-	-	-	790
Stolovnik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Brezje	-	-	-	-	661	-	576	-	-	-

Poleg vprašanja, kako pogosto je padala toča v letih od 1853 do 1862 in koliko je znašala škoda, v tabelah zasledimo vrsto podatkov, ki so zanimivi za proučevanje krajevne zgodovine (od topografske lege posameznih krajevnih občin, velikosti občin, katere posevke so imeli kmetje, kolikšen je bil običajni donos pri posevkih, številu posestnikov po krajevnih občinah in imena veleposestnikov po krajevnih občinah).

Iz statističnega poročila lahko povzamemo naslednje:

Krajevne občine Anže, Armeško, Blanca, Brezje, Gorica, Sevnica, Rastes, Rajhenburg, Zabukovje, Senovo in Stolovnik so upravno spadale k okrajnemu uradu Sevnica. Večina teh občin je imela lego na gričevnatem ali hribovitem svetu, izjema sta bili krajevni občini Rajhenburg in Stolovnik, ki sta imeli ravnino. Po velikosti je bila najmanjša krajevna občina Gorica (samo 68 ha 97 ar), ki je imela tudi najmanj posestnikov (30). Največja po površini (15 km² 92 ha 58 ar) in po številu posestnikov (887) pa je bila v okviru okrajnega urada Sevnica občina Blanca.

Od vseh enajstih občin sta imeli veleposestnike samo dve. V občini Rajhenburg je bil to

lastnik gosposčine Rajhenburg Eberhard grof Waldburg, v občini Sevnica pa lastnik gosposčine Sevnica Ludwig Edler Rabenburg.

Prevladujoča panoga v vseh enajstih krajevnih občinah je bilo kmetijstvo, najbolj pogosti posevki so bili pšenica, ječmen, koruza, fižol, proso, gomoljnica, sadje in vinska trta.

Pogostost padanja toče v letih 1853 do 1862 je bila po posameznih krajevnih občinah različna. Največkrat je padala toča v dveh krajevnih občinah:

- Blanca (1853, 1856, 1857, 1859, 1862),
- Sevnica (1854, 1856, 1857, 1858, 1859),

sledijo

- Zabukovje (1854, 1857, 1859)
- Rastes (1856, 1858)
- Senovo (1858, 1862)
- Brezje (1857, 1859)
- Rajhenburg (1856)
- Armeško (1862)
- Gorica (1858)

V omenjenih desetih letih pa ni bilo toče v občinah Anže in Stolovnik.²

² ZAC, Okrajni urad Sevnica 1860-1864, Statistično poročilo 1863

Pa Bogaljskega Anafisovca
 Čez Ljubljano

Beauland Anafisovca
 Čez Ljubljano

Podpis: Anafisovca Anafisovca di Sesteta in Pico

Ime	Lokacija
1. Bogaljskega Luga Čez Ljubljano	Anafisovca Čez Ljubljano
" "	Anafisovca 2.
" "	Čez Ljubljano 2.
" "	Anafisovca 2.
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano
" "	Čez Ljubljano